

Bruselj, 10. december 2019
(OR. en)

14945/19

SOC 794
EMPL 605
EDUC 477
JEUN 145

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	delegacije
Št. predh. dok.:	14646/19
Zadeva:	Vključujoči trgi dela: izboljšanje zaposlovanja ljudi v ranljivem položaju na trgu dela – sklepi Sveta

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o navedeni zadevi, ki jih je Svet EPSCO sprejel na seji 10. decembra 2019.

Sklepi o vključujočih trgih dela:
izboljšanje zaposlovanja ljudi v ranljivem položaju na trgu dela

Svet Evropske unije

SE ZAVEDA, da:

1. je izboljšanje zaposlitvenih možnosti za vse pripoznan cilj Evropske unije¹. Poleg tega je v evropskem stebru socialnih pravic izpostavljena pravica vseh do pomoči za izboljšanje možnosti zaposlitve ali samozaposlitve in dostopa do trga dela. Poleg tega so delavci v EU zaščiteni pred diskriminacijo na podlagi vere ali prepričanja, starosti, spola, spolne usmerjenosti, invalidnosti, rase ali narodnosti. Tudi nekateri zakonodajni akti EU vsebujejo klavzule o vključevanju načela enakosti spolov;
2. pomanjkanje delovne sile, zlasti kvalificiranih delavcev, negativno vpliva na gospodarsko rast, produktivnost in konkurenčnost Evrope. Zato je treba razmisliti o tem, kako spodbujati zaposlovanje ljudi, ki trenutno niso na trgu dela ali ne morejo izkoristiti svojega potenciala zaradi posebne prikrajšanosti ali ovir v delovnem okolju, kot je slaba dostopnost. Ljudje v ranljivem položaju na trgu dela so pogosto premalo izkoriščen vir; njihova vključitev na trg dela je pomemben način za doseganje višje skupne stopnje zaposlenosti, socialne kohezije in vključenosti;

¹ Člen 3(3) naslova I prečiščene različice Pogodbe o Evropski uniji in člen 15 naslova II Listine Evropske unije o temeljnih pravicah.

3. zaposlitev prinaša dohodek in ustvarja posebno socialno vlogo zaposlenega ali samozaposlenega. Nekatere posebne skupine ljudi so še vedno v ranljivem položaju na trgu dela. Posebni izzivi so povezani z udeležbo in vključevanjem denimo invalidov, starejših delavcev, nizkokvalificiranih in dolgotrajno brezposelnih, mladih, med drugim zlasti tistih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo, oseb z obveznostmi oskrbe, Romov in oseb z migrantskim ozadjem, zlasti državljanov tretjih držav, ki zakonito prebivajo v EU. Povezani so tudi z vztrajnimi razlikami med spoloma na trgu dela in s težavami, s katerimi se soočajo ranljive osebe, ki živijo na podeželju;
4. sta dostop do trga dela in udeležba na njem še posebno pomembna za ljudi v ranljivem položaju na trgu dela, zlasti za invalide. Brez takega dostopa in udeležbe so lahko izpostavljeni večji družbeni izolaciji, stigmatizaciji in finančnim bremenom kot neinvalidi ali ljudje v boljšem položaju na trgu dela. Poleg tega kopičenje prikrajšanosti dodatno povečuje tveganje dolgotrajne brezposelnosti, neaktivnosti ali izpada s trga dela;
5. kar zadeva invalide, 27. člen Konvencije o pravicah invalidov², katerega pogodbenice so EU in vse države članice, države pogodbenice zavezuje, da „varujejo in spodbujajo uresničevanje pravice do dela“, med drugim z ustvarjanjem in zagotavljanjem zaposlitvenih možnosti v vseh oblikah, vključno s samozaposlitvijo. Načelo 17 evropskega stebra socialnih pravic določa, da imajo „[i]nvalidi [...] pravico do dohodkovne podpore, ki zagotavlja dostojno življenje, storitev, ki jim omogočajo udeležbo na trgu dela in v družbi, ter delovnega okolja, prilagojenega njihovim potrebam“. Poleg tega bi morale države članice v skladu z 28. členom navedene konvencije sprejeti ukrepe za varovanje in spodbujanje pravice invalidov do socialnega varstva.

² Konvencija o pravicah invalidov in njen izbirni protokol (A/RES/61/106), sprejeta 13. decembra 2006.

POUDARJA, da:

6. je zaradi raznolikosti izzivov, s katerimi se soočajo ljudje v ranljivem položaju na trgu dela, potreben pristop dejavnega vključevanja, ki upošteva enakost spolov, s poudarkom na posebej prilagojenih ukrepih. Storitve je treba zagotavljati na večsektorski in večpoklicni ravni, tako da se zagotovi dostop do najrazličnejših kakovostnih, cenovno ugodnih in dostopnih zaposlitvenih, zdravstvenih in socialnih storitev, vključno s stanovanji, otroškim varstvom, socialno zaščito in podporno zaposlitvijo. Pri storitvah, ki se zagotavljajo invalidom, bi bilo treba pozornost nameniti vprašanjem, povezanim z dostopnostjo in razumno prilagoditvijo³. Potrebne so tudi smernice in spodbude, ki bi omogočile udeležbo v vseživljenjskem učenju. Pozornost je treba nameniti tudi preventivnim pristopom, vključno s sistemi zgodnjega opozarjanja. Osrednjo vlogo pri zagotavljanju zgodnje celostne podpore, prilagojene posamezniku, imajo zlasti javni subjekti, kot so socialne službe in javne službe za zaposlovanje;
7. so enotne kontaktne točke ključnega pomena za vse uporabnike, v kombinaciji z dejavnostmi ozaveščanja za tiste, ki so najbolj oddaljeni od trga dela. Učinkovito usklajevanje zahteva izmenjavo informacij ter okrepljeno sodelovanje med različnimi službami, zlasti službami za zaposlovanje in socialnimi službami, in drugimi akterji, zlasti civilno družbo ter, kjer je to ustrezno, socialnimi partnerji in izobraževalnimi ustanovami;

³ Člen 5 Direktive Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 določa, da morajo delodajalci sprejeti primerne ukrepe, če so potrebni, da se invalidni osebi omogoči dostop, sodelovanje ali napredovanje v službi ali usposabljanje, razen če bi taki ukrepi delodajalca nesorazmerno obremenili;

8. je dostop do kakovostnega vseživljenjskega učenja še posebno pomemben v nenehno spreminjajočem se svetu dela, tudi na področjih, kjer so možnosti za povečanje števila delovnih mest. Delodajalci imajo pomembno vlogo pri izpopolnjevanju in prekvalifikaciji svojih zaposlenih, tudi tistih v ranljivem položaju. Učinkoviti ukrepi, s katerimi bi ljudem v ranljivem položaju na trgu dela omogočili lažji dostop do zaposlitve, bi lahko vključevali oceno obstoječih znanj in spretnosti, opredelitev potreb po izpopolnjevanju in prekvalifikaciji, izboljšanje priznavanja in potrjevanja obstoječih znanj in spretnosti, nudenje poklicnega usmerjanja in svetovanja ter zagotavljanje poklicne rehabilitacije in razumne prilagoditve za invalide. Poleg tega sta lahko za nekatere ljudi v ranljivem položaju učinkovita ciljno usmerjena podjetniško usposabljanje in podpora za zagon. Vredno je razmisliti tudi o finančnih spodbudah za zaposlitev in o odpravi pasti nadomestil;
9. lahko delodajalci za zaposlitev ljudi v ranljivem položaju na trgu dela izkoristijo pomoč in podporo, na primer prek ozaveščanja, opredelitve potreb v zvezi s prilagoditvijo delovnega mesta, svetovanja glede zagotavljanja dostopnosti in razumne prilagoditve ter storitev podpore po zaposlitvi. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti razpoložljivosti in dostopu do podpornih tehnologij in informacijskih rešitev. Vredno je razmisliti o fiskalnih in davčnih spodbudah, vključno s subvencioniranjem zaposlovanja. Možnosti ljudi v slabšem položaju lahko izboljša promoviranje pozitivne kulture na delovnem mestu, ki daje prednost vključujočim praksam, vključno z nediskriminatornimi in vključujočimi postopki zaposlovanja, ter nudi podporo in usposabljanje na področju raznolikosti znanj in spretnosti;

10. bi morali potencial novih tehnologij, digitalizacija in spremembe v svetu dela nasploh koristiti vsem. Uvesti bi bilo treba ukrepe za odpravljanje obstoječih neenakosti. Ugotoviti je treba, kako digitalizacija vpliva na delavce in iskalce zaposlitve v ranljivem položaju na trgu dela, tudi kar zadeva njihove možnosti izpopolnjevanja in prekvalifikacije, pri čemer je treba upoštevati s spolom povezani vpliv na zaposlovanje. Za invalide imajo nove tehnologije, vključno z uporabo umetne inteligence, velik potencial, če so dostopne in cenovno ugodne, upoštevajo vidik invalidnosti ter ne vodijo v diskriminatorne prakse;
11. lahko oblike aktivnosti, vključno s samozaposlitvijo, ki zagotavljajo prožnost z vidika delovne obremenitve, urnika dela in kraja dela, omogočijo boljšo združljivost med invalidnostjo in vsakdanjim življenjem. Nove zaposlitvene možnosti za ljudi v ranljivem položaju na trgu dela lahko ustvarita tudi gospodarstvo platform in gospodarstvo priložnostnih del. Da bi te priložnosti izkoristili v celoti, bi bilo treba z ustreznimi varovali zaposlitve zagotoviti kakovost in trajnost delovnih mest, pa tudi njihovo dostopnost;
12. so lahko socialno gospodarstvo in zlasti socialna podjetja posebnega pomena pri podpori ljudem v ranljivem položaju, ki se pripravljajo na vstop na trg dela, in tistim, ki so na njem udeleženi. Socialna podjetja imajo lahko osrednjo vlogo pri ustvarjanju trajnostnih delovnih mest in spodbujanju družbenega vključevanja. Ne le, da ponujajo zaposlitve, temveč lahko poleg tega nudijo izpopolnjevanje in promovirajo aktivno državljanstvo, s tem pa povečujejo zaposljivost teh oseb v klasičnih podjetjih;
13. lahko javni organi z uveljavljanjem socialnih vidikov, zlasti pa meril zaposlovanja v postopkih javnega naročanja, izboljšajo zaposlovanje različnih skupin ljudi v ranljivem položaju na trgu dela;
14. so skladi EU, zlasti Evropski socialni sklad, ključnega pomena za dostop do ljudi v ranljivem položaju in pomoč le-tem, da bi jih vključili na trg dela in v družbo, na primer s promoviranjem socialnih inovacij in z izvajanjem večsektorskih pobud;

POZIVA DRŽAVE ČLANICE, naj v skladu s svojimi pristojnostmi, ob upoštevanju nacionalnih okoliščin ter ob spoštovanju vloge in avtonomije socialnih partnerjev:

15. še naprej razvijajo vključujoče in celovite politike zaposlovanja in socialne politike, ki upoštevajo ljudi v ranljivem položaju, da bi jim olajšali vstop na trg dela in ohranitev zaposlitve ter jim pomagali, da se prilagodijo spreminjajočim se potrebam trgov dela, med drugim regionalnih, lokalnih in sektorskih trgov dela. V zvezi s tem bi bilo treba posebno pozornost nameniti podeželskim območjem;
16. te politike oblikujejo celostno ob upoštevanju vidika enakosti spolov in ob poudarku na zgodnjem ukrepanju, da bi preprečili še dodatno prikrajšanje tistih, ki so že tako v ranljivem položaju na trgu dela. Spodbujajo naj interakcijo zaslužkov s prejemki socialne pomoči tako, da se prepreči neaktivnost in omogoči, da se delo izplača;
17. izboljšajo razpoložljivost večsektorskih, večpoklicnih in enostavno dostopnih storitev za ljudi v ranljivem položaju, tudi za invalide. Med takšnimi storitvami bi lahko bile storitve „vse na enem mestu“ in storitve, prilagojene posamezniku, kot so mentorstvo pri delu, subvencije in ustrezne storitve za delodajalce. V zvezi s tem bi bilo treba pri dejavnostih ozaveščanja ter v fazah pred zaposlitvijo in po njej izboljšati usklajevanje in okrepiti partnerstva med različnimi akterji, tudi med javnimi in zasebnimi službami za zaposlovanje, ponudniki izobraževanja in usposabljanja, ponudniki zdravstvenih in socialnih storitev, civilno družbo, vključno z organizacijami, ki zastopajo invalide, ter med delodajalci in socialnimi partnerji;
18. spodbujajo krepitev zmogljivosti različnih služb, ki delajo z ljudmi v ranljivem položaju na trgu dela, vključno z invalidi, in spodbujajo delodajalce, ustrezne javne službe, organizacije civilne družbe in socialne partnerje k eksperimentiranju s politiko;

19. pospešijo prizadevanja za izvajanje priporočila o poteh izpopolnjevanja ter spodbujajo prilagojeno usposabljanje in vseživljenjsko poklicno usmerjanje in svetovanje za osebe v ranljivem položaju, da bi jim omogočili stalno učenje, zlasti na delovnem mestu. Zagotovijo naj možnosti za posodabljanje znanj in spretnosti, pomembnih za trg dela, vključno z možnostmi za podjetniško kariero, ter spodbujajo delodajalce, da sodelujejo pri izpopolnjevanju in prekvalificiranju;
20. spodbujajo ozaveščenost delodajalcev in razvijajo storitve, ki bodo tem pomagale, da izboljšajo ponudbo kakovostnih delovnih mest in možnosti za usposabljanje na delovnem mestu za ljudi v ranljivem položaju, zlasti za invalide, med drugim s shemami spodbud, prilagajanjem delovnih mest, razumnimi prilagoditvami in dostopnostjo delovnih okolij, na primer z uporabo podpornih tehnologij;
21. spodbujajo bolj vključujoče postopke zaposlovanja ter si v skladu s tem prizadevajo za boljše zaposlitvene storitve ter povezovanje ponudbe delovnih mest in povpraševanja po njih. Po potrebi naj delodajalcem zagotovijo informacije o razpoložljivih finančnih spodbudah;
22. v celoti izkoristijo ustrezne instrumente financiranja EU, zlasti Evropski socialni sklad, pri izvajanju politik aktivnega vključevanja in izboljševanju vključevanja ljudi v ranljivem položaju, tudi invalidov, na trg dela.

POZIVA DRŽAVE ČLANICE IN EVROPSKO KOMISIJO, naj v skladu s svojimi pristojnostmi in ob upoštevanju nacionalnih okoliščin, pa tudi vloge in avtonomije socialnih partnerjev:

23. pri spodbujanju izvajanja načel evropskega stebra socialnih pravic preudarijo, kako bi lahko izboljšali vključujočo naravo trgov dela in položaj oseb v ranljivem položaju na trgu dela, da bi izboljšali njihovo znanje in spretnosti ter zaposlitvene možnosti na enaki osnovi kot za ostale ter s tem povečali število ljudi z znanji in spretnostmi, ki so potrebni na trgu dela;

24. socialne partnerje in civilno družbo bolje vključijo v oblikovanje, načrtovanje in izvajanje politik in strategij, katerih cilj je zagotoviti trajnostno vključevanje ljudi v ranljivem položaju, vključno z invalidi, na trg dela;
25. ozaveščajo vse, zlasti delodajalce in zavode za zaposlovanje, na primer s pozitivnimi primeri, o tem, kako izboljšati vključevanje na trge dela in dostop do njih;
26. preučijo potencial novih tehnologij in novih oblik dela, vključno s platformnim delom, za ustvarjanje novih priložnosti za vključevanje ljudi v ranljivem položaju na trg dela, ob upoštevanju kakovosti delovnih pogojev, zdravja in varnosti ter tudi dostopa do ustrezne socialne zaščite;
27. podprejo razvoj socialnih podjetij in izboljšajo njihove okvirne pogoje, po potrebi ob vključitvi pogojev, povezanih z njihovim pravnim okoljem in dostopom do financiranja; in poskrbijo za večjo prepoznavnost socialnega gospodarstva;
28. razmislijo o nadaljnjih in pozitivnih ukrepih, vključno s družbeno odgovornimi postopki javnih naročil, da bi spodbudili zaposlovanje oseb v ranljivem položaju na trgu dela;
29. nadalje okrepijo izvajanje vseh ustreznih priporočil, tudi priporočila o dejavnem vključevanju oseb, izključenih iz trga dela, in priporočila o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela. Pri izvajanju jamstva za mlade naj posebno pozornost namenijo mladim iz prikrajšanih okolij, na primer osebam z migrantskim ozadjem, invalidom ali osebam z obveznostmi oskrbe;

30. kjer je ustrezno, izboljšajo zbiranje podatkov v skladu z določbami o varstvu podatkov, kar zadeva zaposlitveni položaj ljudi v ranljivem položaju na trgu dela, zlasti invalidov⁴.

POZIVA EVROPSKO KOMISIJO, naj:

31. ljudem v ranljivem položaju, tudi invalidom, na trgu dela namenijo posebno pozornost v vseh ustreznih politikah in pobudah ob nadgradnji obstoječih mehanizmov, tudi v okviru prihodnjih evropskih strategij za zaposlovanje in rast ter evropskega semestra, pa tudi različnih instrumentov financiranja, zlasti Evropskega socialnega sklada;
32. še naprej podpira vzajemno učenje in izmenjavo dobrih praks med državami članicami.

POZIVA ODBOR ZA ZAPOSLOVANJE IN ODBOR ZA SOCIALNO ZAŠČITO, NAJ:

33. sodelujeta z Evropsko komisijo, da bi izboljšali razpoložljivost podatkov o invalidih, in naj pri svojem delu, med drugim pri tematskem nadzoru in statistični analizi, uporabita razpoložljive informacije o zaposlovanju in aktivnem vključevanju oseb v ranljivem položaju, z razčlenitvijo podatkov po spolu, po možnosti pa tudi po invalidnosti in starostnih skupinah;
34. še naprej izvajata tematski nadzor in po potrebi večstranski nadzor posameznih držav članic z vidika njihove uspešnosti in politik, ki se nanašajo na ljudi v ranljivem položaju na trgu dela, tudi invalidov.

⁴ V statistiki EU opredelitev invalidnosti temelji na lastni oceni nezmožnosti in omejitvi dejavnosti zaradi nezmožnosti. Čeprav se ta opredelitev uporablja v priložnostnih modulih ankete o delovni sili, pa v redno anketo o delovni sili ni vključena. Primerjava med številnimi reformami in pobudami je otežena zaradi pomanjkanja celovitih in novejših podatkov. V nacionalnih anketah se uporabljajo druge opredelitve. Nekateri podatki o invalidnosti in zaposlovanju so na voljo iz statistike o dohodku in življenjskih pogojih (SILC).

Viri

1. Medinstitucionalni akti EU

- Medinstitucionalna razglasitev evropskega stebra socialnih pravic, podpisana 17. novembra 2017 (13129/17)

2. Zakonodajni akti Unije

- Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost
- Direktiva Sveta 2000/78/ES z dne 27. novembra 2000 o splošnih okvirih enakega obravnavanja pri zaposlovanju in delu
- Direktiva Sveta 2006/54/ES z dne 5. julija 2006 o uresničevanju načela enakih možnosti ter enakega obravnavanja moških in žensk pri zaposlovanju in poklicnem delu
- Direktiva (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve

2. Svet

- Priporočilo Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino (2013/C 120/01)
- Priporočilo Sveta z dne 15. februarja 2016 o vključevanju dolgotrajno brezposelnih na trg dela (2016/C 67/01)
- Priporočilo Sveta z dne 19. decembra 2016, „Poti izpopolnjevanja: nove priložnosti za odrasle“ (2016/C 484/01)
- Priporočilo Sveta z dne 8. novembra 2019 o dostopu delavcev in samozaposlenih oseb do socialne zaščite (2019/C 387/01)

- Sklepi Sveta, sprejeti 9. marca 2015, o prehodu na bolj vključujoče trge dela (7017/15)
- Sklepi Sveta, sprejeti 7. decembra 2015, o spodbujanju socialnega gospodarstva kot ključnega gonila gospodarskega in socialnega razvoja v Evropi (15071/15)
- Sklepi Sklepi z dne 16. junija 2016, „Odpravljanje revščine in socialne izključenosti: celostni pristop“ (10434/16)
- Sklepi Sveta, sprejeti 16. junija 2016, „Odgovor na seznam ukrepov za spodbujanje enakopravnosti LGBTI, ki ga je pripravila Komisija“ (10417/16)
- Sklepi Sveta z dne 15. junija 2017, „Strategijam za uresničevanje načela, da se mora delo izplačati, naproti“ (9647/17)
- Sklepi Sveta z dne 24. oktobra 2019, „Ekonomija blaginje“

3. Evropska komisija

- Priporočilo 2008/867/ES z dne 3. oktobra 2008 o dejavnem vključevanju oseb, izključenih s trga dela
- Sporočilo z naslovom „Evropska strategija o invalidnosti za obdobje 2010–2020: obnovljena zaveza za Evropo brez ovir“ (COM(2010) 636 final)
- Sporočilo Komisije z dne 20. februarja 2013 Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij z naslovom „Socialne naložbe za rast in kohezijo – vključno z izvajanjem Evropskega socialnega sklada 2014–2020“ (COM(2013) 83 final)

4. Drugo

- Konvencija ZN o pravicah invalidov, sprejeta 13. decembra 2006